

Sammanfattning: Helsingfors företagsundersökning 2023 - åsikter om stadens vitalitetsfaktorer

Helsinki

Bakgrund

Enligt Helsingfors stadsstrategi 2021–2025 är Helsingfors en plats för tillväxt. Helsingfors utvecklas till en lockande plats som verkligen drar till sig nya människor, sakkunniga och företag. Stadsstrategins målsättning är att den ekonomiska aktiviteten i Helsingfors ökar och att både näringarna och yrkena blir mångsidigare.

Främjandet av målsättningarna som anges i strategin och stadens näringspolitiska tyngdpunkter förutsätter att man förstår företagets behov, åsikter och förväntningar. Helsingfors stad har låtit Taloustutkimus genomföra en företagsundersökning som grundar sig på svaren från 975 Helsingforsföretag. Företagsundersökningen är en fortsättning på de undersökningar som genomfördes år 2020, 2018 och 2016. Vid varje mätninggång har man fått svar från ungefär tusen företagsrepresentanter.

Stadens företagsundersökning ger en omfattande information om Helsingforsföretagens åsikter och kunderfarenheter. Med företagsundersökningen tar man reda på företagets åsikter gällande vilka faktorer som påverkar stadens livskraft och företagervänlighet samt användningen av stadens tjänster och utvecklingsbehov. Ur materialet från 2023 framgick det också på vilket sätt trippelkrisen - coronapandemin, Rysslands angreppskrig i Ukraina och de stigande energipriserna på grund av angreppskriget har påverkat företagsfältet och Helsingforsföretagens tillväxtutsikter. Undersökningen ger också information om hur företag som verkar inom olika branscher ser Helsingfors som placeringsort och vilka förslag företagen har för att utveckla Helsingfors.

Undersökningen genomfördes med övervägt urval, varvid man försöker nå tillräckligt med svarspersoner från olika grupper (branscher, företagsstorleksklasser). Utgångspunkten var att urvalets uppbyggnad bör likna uppbyggnaden vid undersökningen som genomfördes 2020, så att resultaten är jämförbara. Undersökningens resultat har huvudsakligen rapporteras enligt företagets bransch och storleksklass. Enligt statistikcentralens företagsstorleksklassificering har svaren grupperats på följande sätt: Ensamföretagare, företag med liten personal (2 – 49 personer), mellanstora (50 – 249 personer) och stora (över 249 personer). På vissa punkter har svaren också granskats utgående från andra bakgrundsvariabler, så som företagets placeringsort (Helsingfors stordistrikt) eller på grundval av huruvida företaget som svarar agerar på den inhemska marknaden eller även har internationell verksamhet. Företagets internationella verksamhet är en ny bakgrundsvariabel. På grundval av bakgrundsvariabeln kan man bedöma på vilket sätt företagets internationella verksamhet påverkar tillväxtutsikterna.

Företagen har svarat på undersökningen under tidsperioden 19.1.-23.3.2023. Den förverkligades som en telefoninformerad nätundersökning. Detta betyder att Taloustutkimus intervjuare rekryterade deltagarna till undersökningen per telefon i enlighet med de uppställda kvotmålsättningarna. En länk till undersökningen skickades till de företag som var villiga att delta. Enligt Taloustutkimus säkerställer genomförandesättet att rätt intervjuobjekt nås, att den önskade mängden intervjuer uppnås, att det blir möjligt att kontrollera svarsgruppens uppbyggnad och att blanketten möjliggör längre svarsalternativ och flervalfrågor vilket inte är fallet vid en telefonintervju.

Undersökningen förnyades år 2023, men så att vissa jämförande frågor förblev oförändrade. En av orsakerna till att undersökningen har förnyats är behovet av ändamålsenlig information för stadens utveckling i den förändrade verksamhetsomgivningen. Därför frågade man vid undersökningsomgången 2023 huruvida företaget har använt stadens tjänster under de två föregående åren (2021–2022). De tidigare gångerna var granskningstiden mycket längre, fem år. I syfte att utveckla tjänsterna är en kortare granskningsperiod dock ändamålsenligare.

I undersökningen granskar man med hjälp av NPS (Net Promotor Score) -talet, i vilken utsträckning företagets vilja att rekommendera Helsingfors som placeringsort har förändrats från de tidigare mätninggångerna. NPS är en internationellt använd mätare, som med hjälp av en fråga mäter svarspersonens rekommendationsbenägenhet och nöjdhet. Om NPS är större än noll, är det i praktiken fler svarspersoner som har rekommenderat (gett 10 eller 9 i vitsord) än kritiserat (gett under 7 i vitsord). På

motsvarande sätt är det fler som har kritiserat än rekommenderat när talet är negativt. Men i talet beaktas inte neutrala svar, som det också den här undersökningsrundan fanns rikligt av.

På Helsingfors näringslivsavdelning har man utgående från materialet som Taloustutkimus tagit fram gjort en omfattande utredning av resultaten. Förutom diagrammen som rapporterar resultaten ingår i utredningen även företagets öppna feedback och förslag på hur staden borde utvecklas i en mer företagsvänlig och fungerande riktning.

Centrala resultat

- **Vart tredje företags omsättning växer, för hälften förblir den oförändrad och vart femte företag har dystrare utsikter.**
- **Företag som verkar på den internationella marknaden har positivare tillväxtförväntningar än dem på den inhemska marknaden.**
- **Fler företag planerar att utvidga sin verksamhet och verksamhetsställena i Helsingfors än de som planerar att flytta bort – för Helsingfors centrum är resultatet relativt ljust.**
- **En dryg tredjedel har utnyttjat stadens tjänster 2021–2022.**
- **Företagstjänsterna får utmärkta vitsord av företagen – men man känner inte till tjänsterna tillräckligt.**
- **En liberalare hållning till utrymmenas användningssyften fick stöd bland företagen som svarade.**
- **Att avlägsna socialskyddets bidragsfällor är det viktigaste sättet att få kompetent arbetskraft.**
- **Hälften av företagen som svarade ansåg att utbildningssystemet och innehållet borde förnyas.**
- **Företagens benägenhet att rekommendera Helsingfors som placeringsort har sjunkit jämfört med föregående undersökningsgång.**
- **Den försvårade bilismen, trafik- och parkeringsproblemen har sänkt företagens rekommendationsvilja.**

Av de som svarade var det betydligt fler som förutspådde en ökad omsättning än de som förväntade sig att den skulle minska eller t.o.m. att verksamheten skulle upphöra. Hälften (46 %) av alla företag som svarade trodde att omsättningen förblir oförändrad och drygt en tredjedel (37 %) förväntade sig tillväxt. De flesta som förutspådde att företagets omsättning skulle öka fanns inom internationellt agerande företag, informations- och kommunikationsbranschen, turism- och hotellbranschen samt finansierings och försäkringsbranschen.

Sämre förväntningar på omsättningens utveckling än genomsnittet hade nästan en femtedel (18 %) av svarspersonerna från företagen. Av dessa förutspådde en del (14 %), att omsättningen minskar, tre procent var rädda för att affärsverksamheten skulle upphöra och en procent angav att affärsverksamheten kommer att upphöra. Företagen som hade dystrare omsättningsförväntningar än medeltalet fanns inom life science-, byggnads-, transport- och lagringsbranschen samt handelsbranschen. Företagen ansåg att förändringarna i verksamhetsomgivningen (i och med pandemin och Rysslands angreppskrig i Ukraina), den spända konkurrenssituationen samt el- och bränslepriserna är de viktigaste orsakerna till att omsättningen krymper och risken för att affärsverksamhet ska upphöra.

I den osäkra konjunktursituationen ger internationalisering tillväxt. De Helsingforsföretag som verkar internationellt uppskattar betydligt oftare än de som endast verkar på den inhemska marknaden, att både företagens personalstyrka och omsättning kommer att öka. De Helsingforsföretag som har internationell verksamhet, är tillväxtbenägna även i Finland. Medan vart tionde av hemmamarknadsföretagen tänker utvidga sin verksamhet i Finland, är andelen bland de internationella företagen 15 procent. Av de företag som verkar på den internationella marknaden tänker en fjärdedel också öka antalet verksamhetsställen utomlands.

Största delen (71 %) av företagen planerar inga förändringar i antalet verksamhetsställen. Detta var det vanligaste svaret inom alla branscher. Fler företag planerar att utvidga verksamheten och antalet verksamhetsställen i Helsingfors än de som planerar att flytta bort. Åtta procent av de som svarade planerar att öka antalet verksamhetsställen i Helsingfors. Andelen är störst i medelstora företag (50 – 249 arbetstagare), 14 procent. Lite oftare än genomsnittligt verkar företagen som tänker utöka antalet verksamhetsställen i Helsingfors inom turism- och hotell-, restaurang-, smart & clean-, finansierings- och försäkrings- samt fastighetsbranscherna.

Bara en liten del (5 %) av företagen planerar att flytta bort från Helsingfors. Sedan distansarbete under coronatiden har blivit allt vanligare har man i offentligheten diskuterat om hur Helsingfors och många andra städers centrum utarmas. Men enligt företagsundersökningen fanns det i medeltal inte fler som övervägde att flytta bort i södra stordistriktet som har störst företagstäthet och där Helsingfors stadskärna är belägen. Även i övrigt fanns det bara få branscher där fler företag övervägde att flytta bort än att utöka antalet verksamhetsställen.

Av de nästan tusen som svarade hade 39 procent använt en eller flera av stadens tjänster under åren 2021–2022. Av stadens tjänster hade företagen mest använt olika tillståndsprocedurer (till exempel byggnads-, miljö-, parkerings-, livsmedels-, terrass-, evenemangstillstånd), stadens webbplats samt digitala tjänster. Tillståndstjänster hade en femtedel (22 %) av dem som svarade använt, stadens webbplats och digitala tjänster 17 procent av dem som svarade. Vart tionde företag hade också använt planläggnings- och tomttjänster samt sysselsättningstjänster riktade till arbetsgivare (rekryteringshjälp, -evenemang eller lönestöd). Övriga tjänster användes mindre än dessa tjänster. Av de tjänster som företagen utnyttjade fick olika företagstjänster bäst vitsord. Sämst bedömning fick tillståndsärenden samt planläggnings- och tomtärenden. Svarspersonerna bedömde tjänsterna på skalan 1-5, där 1 är svagast och 5 bäst. Det är anmärkningsvärt att alla bedömningar översteg tre. Upplevelsen av stadens tjänster är i genomsnitt alltså relativt god. Men man känner inte till tjänsterna tillräckligt. Även om inte alla företag behöver stadens tjänster, skulle det vara bra för företagen att veta vilka tjänster de vid behov kunde utnyttja. Av de öppna svaren framgick det, att företagen inte alltid vet vilka tjänster Helsingfors stad erbjuder i ett företags olika skeden. I och med undersökningen fick de som svarade dock mer information om tjänsterna. I sina öppna svar önskade sig företagen att staden skulle satsa mer på information om tjänsterna.

Även om coronapandemin har förändrat marknaden för verksamhetslokaler och platserna där arbete utförs, är konkurrensen om goda lägen allt större. Men utrymmen som befinner sig på sämre lägen eller är äldre kanske bara delvis är i användning eller står tomma. Största delen av företagen som svarade (62 %) önskar att staden skulle reagera på situationen så, att företagen skulle kunna använda sina utrymmen för olika användningsändamål flexibla än för tillfället. Detta ansågs vara viktigt inom alla branscher. Näst mest (25 %) framhävde företagen att de områden som företagen använder också i fortsättningen bör bevaras som arbetsplatsområden, för att säkerställa företagens möjligheter att uppehålla sig i Helsingfors. Av de som svarade önskade 13 procent också att staden skulle satsa kraftig på mindre utvecklade områden. Speciellt viktigt för Helsingfors utveckling är den rikliga feedback som företagen har gett om områdena som ska utvecklas.

Att avlägsna socialskyddets bidragsfällor är det viktigaste sättet att få kompetent arbetskraft. Att förnya socialskyddet genom att avlägsna bidragsfällor, öka tillgången på moderat prissatta bostäder och snabba på den arbetsrelaterade invandringen med statliga åtgärder var företagets viktigaste recept för att erhålla kompetent arbetskraft. Av dessa kan staden i synnerhet påverka bostadsproduktionen. Helsingfors har som målsättning att verka för att det byggs tillräckligt med bostäder, så att prisnivån förblir rimlig.

Hälften av företagen som svarade (46 %) ansåg att utbildningssystemet och innehållet borde förnyas. Som ett missförhållande i utbildningssystemet nämndes ofta bristerna i yrkesutbildningen. Enligt företagen producerar yrkesutbildningen inte tillräckligt med eller inte tillräckligt kompetent arbetskraft för företagets behov. Man ansåg också att samarbetet mellan företagen och läroanstalterna var för litet, att samarbetet inleddes för sent, och att man av den orsaken inte ens söker sig till branschen.

Företagens benägenhet att rekommendera Helsingfors som placeringsort har sjunkit jämfört med föregående undersökninggång. NPS-Talet som beskriver rekommendationsbenägenheten var år 2023 ett, medan det år 2020 var nio. Företagen inom finansiering och försäkring, design och kreativa branscher, informations- och kommunikationsbranschen, fastighetsbranschen och life science var nöjdare med Helsingfors som placeringsort än genomsnittligt. Företag som förhöll sig mer kritiskt till Helsingfors som placeringsort fanns oftare än genomsnittligt inom transportbranschen, smart & clean, industrin, byggnadsbranschen, handels- samt restaurangbranschen. Medelstora och stora företag är av stor betydelse för staden både ur sysselsättnings- och omsättningsperspektiv. I dessa grupper var flera av de som svarade kritiska än de som var positiva. I grupperna med flest svars personer, ensamföretagare och företag som sysselsätter under 50 personer, var flera av de som svarade positiva än de som var kritiska.

Förändringarna i verksamhetsomgivningen och att det platsberoende distansarbetet har blivit allt vanligare från och med pandemins början har troligtvis påverkat företagens benägenhet att rekommendera Helsingfors som placeringsort. Men enligt företagen är det den försvårade bilismen, trafik- och parkeringsproblemen som har minskat rekommendationsbenägenheten mest. När man frågade företagen om hur Helsingfors har lyckats i frågor som gäller trafiken och markanvändningen var bedömningarna mer kritiska en tidigare. Helsingfors satsning på att utveckla internationella förbindelser och regionens kollektivtrafikförbindelser uppskattades fortfarande, men kritiska bedömningar gavs gällande företags- och boendeparkering, tillgängligheten på företagstomter, beaktande av företagets behov vid planläggningen samt trafikens och distributionstrafikens smidighet. Företagen gav sämst bedömningar för företags- och boendeparkeringen. Frågor som har att göra med trafiken och parkering låg också på topp när företagen funderade på hur staden borde utvecklas. Dessutom ger företagen som svarade en mängd tips för utvecklandet av staden – allt från smidigare skötsel av ärenden, tillgängligheten på arbetskraft, offentliga anskaffningar och många andra frågor.

Helsinki

Helsingfors stadskansli

Pohjoisesplanadi 11–13
00170 Helsinki
PL 1
00099 Helsingin kaupunki
Telefonväxel 09 310 1641

www.hel.fi